

gdai uton 65.
MIHALY tu-
lek
eladó.
szívesen nyujt bő-
s Temesvárott
9. sz. a.

ásra hozzuk,
p J. József
ségről lemon-

ábor urra

hóban.
biztosító társaság
viselősége.

tmény.

zkórház részére fo-
1889 ápril 30-ig az
és a mosás folyó
a vármegyeházánál
tján ki fog adni.
nizül 40 frt kész-
k letenni. — mely
tra egészítendő ki.
égi árak a megyei

ispánjától
hó 5-én.
Csató János
tanácsos alispán.

tmény.

len-főiskola tulaj-
zség határan fekvő
házzal együtt
előtt 11 órakor
kezdődő 8—nyolcz
er hó 29-ig Nagy-
igazgatósága íro-

índhetők.
április hó 7-én.
lényi Henrik
s jószágigazgató.

YVEK, KAPHATÓK
JÁNOS
edésében
Y E D E N:

Irta Jókai M. Ára 1 frt
z é d e k és L e v o -
Ára 2 frt 40 kr.
nyek és benyomások,
arazata, tanulmányok
Irta id. G ö r g e y
befejező — kötet.
Ára 4 frt.

nkönyve. Előadásai
andor, a szöveg
ábrával.

hét kötetnek 8 frt.
kérdések köréből,
u. Ára 50 kr.

Ebeszélések, rajzok,
aforszámok.
Ára 1 frt 20 kr.

édia öt felvonásban.
Ára 1 frt 50 kr.

Szerkeszti a magyar
számos a szövegbe
jelenik husz füzetben.
egy füzetnek 40 kr.

Emmi és Társai, irta
Ára 1 frt 60 kr.

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők
Kiadóhivatal:
Wekál ános könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhöz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Athletika.

(B.) Ős időkől fogva annyiszor lett hangoztatva, miszerint „csak ép testben lakhatik teljesen ép lélek”, hogy a t. cz. közönség legnagyobb részére már úgy hat, mint a friss, hűvös szellő, melynek hatása elől jól begombolkozik s jó, ha épen a szobába is nem zárkozik. A mai társadalom nagy részének szelleme nyilatkozik ebben is. „Meggazdagodni munka nélkül s erőből jutni fáradozás nélkül”, — ez körülbelül a mai kor jelszava. Mert az erőt, ha a jó Isten véletlenül ezzel is megáldotta, mindenki szereti; nem azért, hogy jó munkára, igazi férfias időtöltésekre használja, — hanem azért, hogy a haszontalan mulatságok és sokszor keserves következményű kicsapongások gyönyöreibe mennél hosszabban, mennél mélyebben merülhessen el.

A „kolozsvári atletikai klub” nemes feladatot tűzött ki maga elébe, midőn ez áramlat ellen harcol s e harczra az ifjuságnak mind több és több tagját vonja zászlója alá. — És ez élettelen ifjuság élén egy agy férfiút látunk, ki bár 80 év nyomja vállait, szokatlan erélyvel, bámulatos kitartással, lelkesítő hévvel csüggyelete felvirágzásán, — ki mint elnök már abban is előnyösen különbözik más egyetelen elnökeiktől, hogy nemcsak a címet viseli, hanem kötelességeit is lankadatlanul teljesíti, a legjobb példát és utmutatást adván gyakorlatilag is hadseregének. Báró J ó s i k a L a j o s, v. belső titkos tanácsos, több vármegye volt főispánja, nevezetes politikai multtal bíró férfiú, maga is az atletikai sport minden nemének, különösen a vívásnak mestere, — elnöke a derék egyesületnek, mely egyik legfárasztóbb versenyét folyó hó 22-re, Nagyenyed város szélponttal tűzte ki.

A legszívesebb örömmel üdvözljük ez elhatározást s merjük hinni és remélni, hogy e verseny hatása alatt városunk és vidékünk ifjuságánál is feléled a rég ohajtott kedv az atletika iránt, melynek testet edző hivatása mellett még az a feladata is van, hogy tagjai akként viseljék magukat a társadalomban, mint egy gentlemanhoz illik, tehát az egyetelen nemcsak a testet, hanem a lelket is edzeni kívánja tagjaiban. E kettős feladatában legyen eredményes fáradozása a t. egyetelennek, melynek tagjait örömmel fogjuk üdvözölni városunkban.

Mivelődés.

Az utolsó száz esztendő haladását a szabadság sugarai alatt fejlődött mivelődés hozta létre.

Sok küzdelmébe került az emberiségnek a mivelődéshez való jogát általános elismerésre juttatni.

Megőrtént.

Most is elég ellenzője van a köz mivelődésnek, de azok erőtlenekek.

Nemzetünk vezérferfiái belátván, hogy a miveltség a nemzetek versenyében mily lényeges tényező, azt megtalazzák minden támadás ellen, sőt ha a nép javának felfogására még elegendő értelmi erővel nem bír, kényeszerítéssel lépnek fel az általános tankötelezettség végrehajtása által.

Az korunk jellemző törekvése, hogy minden egyéni tehetség érvényre emeltesse.

Míg 1789. előtt mindenütt, 1848. előtt nálunk a miveltség főleg a kiváltságosok sajátja volt, kik azt inkább gyönyörűségükre, mint embertársaik boldogítására igyekeztek felhasználni: korunkban az ember egyéni értékének emelésével az állam és nemzet hatalma is rendkívüli mértékben növekedik.

Minden foglalkozás a réginelé behatóbb ismeretekkel, mondhatni tudománytal vágeztesedik.

A mezőgazdaság és az őstermelés más ágai, az ipar számos nemei, a hadászat, közigazgatás sokoldalú ismereteket követelnek a század versenyében, nem is említve a honorariot osztály egyes ágaiában felemelkedett miveltségi színvonal magasságát.

Örömmel üdvözljük Nagyenyed város összes közreműködő tényezőit, hogy a népnevelés ügyét kezébe vették és már a jövő tanévtől kezdve az általános tankötelezettség elvénél végrehajtását lehetővé teszik.

Szegenyenes Nagyenyed város olvasni írni tudóinak csekély száma.

Szegenyenes nemcsak a földmivelő, hanem az iparos osztály túlnyomó többségének is alacsony miveltség színvonal.

A nevelés hiánya miatt a eselődés és napszamos megbízhatatlan.

A kertek, szőlők, gyümölcsösök, szántók stb. csak az intelligensőbb kisebbség által miveltséggel ezerszerűen és nagy haszonnal.

A legjobb kertek nagy része a miveletlen földeszek által kukoriczásnak használtatik, a gyümölcsösnek való rosz fekvésű szőlők kárrel tartatnak fenn ilyenekül, — a

kaszálókát lecsapolható víz lepi, szóval az őstermelők egy része jóllét helyett nyomorral küzd s nem képes értelmi világa sötétben pislogása miatt abból kivágnia.

Az ipar évről-évre halad, a gépek a cséplőt, varrót, a vasut a fuvarost, a köölaj a gyertyasótöt működési teréről kiszorítják; de nyílik más kör a működésre.

Egy megszűnő vagy korlátozott iparág helyett tiz fejlődik és nő nagygyá a találatkony szellemek ereje által.

Nézünk szét városunk és más városok iparosaik közt, kik jó módjukat megtartották és erősítették, nemde azokhoz tartoznak, kik miveltségük által a kor szellemét felfogni s az új vívmányokat, a forgalmi eszközök és gép- ipar által nyújtott előnyöket felhasználni képesek.

Nem kiszáradásnak és a pusztában elveszésnek indult patak az ipar, hanem oly folyó, mely az idő kedvezése mellett folyton növekvő folyamáná dagad és a vidéket, hol elfoly, dus áradataival Kanaánra teszi.

Kinéses bányá az ipar, mely kiaknázhatatlan.

Ime a hajított butorgyártás feltalálója az egész földet elárasztja szép, ezerszerű és olesó székeivel, hatalmas palotát épít magának a budapesti korszon és milliókat hagy családjának örökségül, miket megszerezni hajdan csak egy-egy Eszterházy nádor és Rakóczy fejedelem tudott szerencsés házasságok és magos hivatalok útján.

Hány iparos van Kolozsvárt és Budapesten, kik kezük és értelmük munkájával dus gazdagságra tettek szert, sok kezet foglalkoztatnak, sok család alapítását teszik lehetővé és így közvetve államunk és nemzetünk hatalmát emelik?

Az iparhoz is ma miveltség kell, legalább népiskolai, sokszor egyetemi, akadémiai.

„Elvesz az én népem, mert tudomány nélkül való.” Oly igaz mondás, melyet minden családotének gyermekei nevelése alkalmával szem előtt kellene tartania.

Tudjuk már, hogy Nagyenyed város közönsége áldoztat iskolát épít és rendez be a jövő tanévre.

Lehetővé akarja tenni az általános tankötelezettség teljes végrehajtását s a gondjaira bizott erőknél kifejtését, az elvesztéstől megmentését.

Az Ég segelje e nemes törekvéseiben Nagyenyed város polgármesterét, tanácsát, iskolaszékét és képviselő testületét.

Végrehajtva a népiskola rendezés ügyét és általános tankötelezettséget, körlehetetlen szigorral jól fognak sáfárkodni a rájuk bizott kinészekkel.

Ugy legyen!

TÁRCZA.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16-, 17- és 18-ik században.

(Folytatás.)

T o m p a J á n o s.

Borsos János enyedi papi állomását 1797. szept. havában a szásvárosival cserélvén fel, helyére a kiváló képzettségű és jeles szónoki képességgel megajándékozott ifju papjelölt T o m p a J á n o s hivatott meg.

Tompa János szletett Kisborosnyón 1770 ben. — Szülői 9 éves korában az enyedi kollegiumba hozták, hol anyai részről nagybátyja, a jeles enyedi tanár s hírneves egyházi szónok H e r e p e i Á d á m felügyelete alatt tanult végig kitünő eredménnyel.

Az enyedi főiskolában Tompa tanuló korában három voltak, kik könnyű felfogó képességek által, a többi tanulóik közül kiválóak. Ezek: Fülöp Elek, Köteles Sámuel és Tompa J. — Ezen három kitünő növendékre vonatkozólag szoltott akkor s maradtott fenn hosszasan az enyedi főiskolában eme rimes mondás:

Tompa, Fülöp, Köteles,
Mind a három nagy eszes.*)

Az alsóbb osztályokon végig haladván, 1788-ban a felsőbb tudományok hallgatására iratkozott be. Tanulását az enyedi fótanodában 1794-ben bevégezvén, a göttingai egyetemre ment ki. Innen Jónát látogatta meg s mindkét hírneves egyetemen szorgalmasan tanult. Hazájába 1797. évben tért vissza.

*) Lásd „A Gyulafehérvár-nagyenyedi Bethlen-fótanoda tört.”

Az enyedi egyház 2-ik papi állomása ép akkor üresedésbe jöven, az egyház a kitünő képzettségű papjelöltet papjává választotta, mely választást Tompa örömmel fogadott s a részére felajánlott papi állomást hihetőleg még azon év végefelé ünnepélyesen el is fogadott.*)

A gyorsan hírnévre emelkedett p a p o t egyházkerületünk főkonsistoriuma, 1800. október 19-én tartott ülésében a marosvásárhelyi fótanodához rendes professor nak választotta meg.

Tompa, hogy a tanügy hátramaradást ne szenvedjen az enyedi egyháztól bucsut vett s sietett új állomását elfoglalni. Valószínűleg még mint enyedi pap lépett házassági szövetségre a szép miveltségű C s e h K r i s z t i á n a l.

Mint vásárhelyi professor, a hittant adta elő. — Benke Mihály enyedi theol. tanár 1817. tavaszán elhalván, helyére a Bethlen-fótanoda előjárósága, ezen év nyarán Tompát hívta meg, ki ekkor már mint professor is hírnévre emelkedett volt.

Az enyedi tanári állomás, javadalmazás tekintetében a marosvásárhelyinél összehasonlíthatatlanul előnyösebb lévén, ezen főiskola meghívását, igen természetesen elfogadta s közel 17 évre terjedő szolgálata után, 1817.

*) P. Szatmári K. „A B-fótanoda tört.” ez munkájában s ennek nyomán Konez J. m.-vásárhelyi professor Tomparól azt írják, hogy 1797-ben ment külföldi egyetemre s az enyedi egyház papi állomását ép az új század megnyitásával foglalta el. Szatmári szerint két évig, Konez szerint csak fél évig volt enyedi pap. Ebben mindkét érdemes életirója tévedésben van. Tompa minden kétséget kizárólag Borsos J. után lett enyedi pappá s így ezen állomást az 1797-ik végén vagy az azt követő év elején foglalta el s folytatta enyedi papi hivatalát nem 1802-ig — mint Szatmári írja — hanem 1800. okt. 19-ig — mint Konez írja — s nem két, sem egy fél, hanem pár hónap híján 3 évig volt az enyedi egyház papja. — 1801. elején Szabó József és Pápai István ref. papok Enyeden.

szept. 3-án a vásárhelyi fótanodától bucsut vett s ujong Enyedre költözökött.

Az enyedik szeretett volt papjukat örömmel üdvözölték, midőn őt körtükbe — habár nem mint szorosabb értelemben vett papjukat — visszatérni látták s ezen szeretetteljes ragaszkodásuk személyhez mindvégig megmaradt, melyet Tompa lekötözött előzékenységgel és az enyedi egyház ügyei iránt tanusított meleg érdeklődésével viszonzott folytonosan.

Enyedi egyházmegyei esperes és közfőjegyző Marosi Mihály 1830. kora tavaszán elhalván, az ugyanezen évben Dóván tartott közsinaton Tompa is, mint közfőjegyzőjelölt szerepelt, de a n t a l János vásárhelyi professzorral szemben kisebbségben maradt. Ezen választási eredmény miatt közte és Bodola János püspök között feszült viszony jött létre, mely kellemetlen viszony a két érdemes férfiú között mind végig megmaradt.

Tompa, mint enyedi rendes pap, ezen egyházat csak rövid ideig szolgálván, ennek kebelében véghoz vitt ténykedéseiről hosszabban nincs is mit szólanunk. Tevékeny, buzgó papja volt az enyedi egyháznak s hivi kötelesség őrző, szelid lelkületű ifju papjukat, a kitünő egyházi szónokot szerették, becsülték.

A templom átalakítás munkájában, mely munkálat enyedi papi hivataloskodása idejében javában folyt s a hívek figyelmét lekötve tartotta, ő is részt vett, terheiben fáradalmaiban híven osztozott.

Mint theol. tanár a modern álláspont felé hajlott. Előadásai élénk, vonzó. Tanítványai előtt tanári pályája kezdetétől annak végéig kiváló becsületben állott.

Előadásait örömmel élvezettel hallgatták s azokon megjelenni nem örömet mulasztották el.

Tompa nemcsak tanítványai, hanem tanártársai, sőt

IRODALOM.

— Könyvismertetés. —

Peles meséi (Povestile Pelesului), írta Carmen Silva, fordította Gidófalvi Géza Nagyszeben. (Kapható Budapesten a Révai testvérekéknél és Nagyszebenben a fordítónál.)

Szokatlan világot tár fel e könyv, szokatlan, de kellemes. Az a világ ez, a melyre mindig vágyunk, de a melyet tényleg elérni nem lehet soha. A mesék, mondák, regék világa. Midőn az édes anya legközelebb akar jutni kisdede szívéhez, ilyeneket mesél neki, — mikor ifjú korunk kiszárványos leplét öltözzük magunkra, ezt a világot népesíti be ábrándos képzeletünk, — mikor az élet terhei ránk nehezdednek s a silány emberi önzés, a gonosz-kodó irigység elkeresítő batása alól menekülni vágyunk, e világba szállunk nyomott kedélyünkkel, hogy bűvös alakjaival, édes-bájos eseményeivel elcsittítsuk szívünk háborgását.

A „Peles meséi” tulajdonképp csak összefoglaló ezim, de a gyűjtemény darabjai legkevésbé mesék, sokkal inkább mondák, részben regék s habár valamennyi mély-séges érzellemmel, magas költőséggel van írva, legjelesebbek kétségteljesen azok, a melyek a szoros értelemben vett monda körében mozognak.

Szinte visszaálmodjuk azt a phantastikus időt, midőn a mivelttség kezdetleges fokán álló nép gyermeket hittel, naiv csodálattal nézte az őt környező természetet, mikor az a különös alaku fa, az a ritka képződésű szirt, az az elhagyott rom, a csobogó patak, a csörgedező forrás megjelenik előttünk s mi hallgatjuk a nagy természet egyszerű gyermekének elbeszéléseit, elandalítanak az ember feletti erővel bíró lények, a csodás események s boldogokká tesznek e rideg világ blazirtságával szemben.

Oda képzeljük magunkat a Bucesud vad regényes erdőibe, a Kárpátok ősi rengetegébe, a Jálomicza forrásaihoz, a fénylő, hótarajos Csálhó tetejére, a rémséges boszorkányvárba, a hatalmas kőpismák borította szarvas völgybe.

Kiválóan jellemző tulajdona e mondáknak, hogy mindannyian bírnak a monda ama főkéllékeivel, hogy erős nemzeti jelleget tükröztenek vissza.

Vannak másfelől oly darabok is, a melyekben tulajdonképp az anyai elem érvényesül, szabadabb a költői felfogás és feldolgozás, merészebben csapong a tündéres phantasia s ezekkel szemben csekélyebb mérvű a csodás elem, vagyis valóságos regék.

Am az összes daraboknak közös vonások a nemesen érező kebel, az a fennkölt, tiszta lélek az a páratlanul kifejlődött erkölcsi érzék, mely e műveket a világirodalom legjelesebb hasonló czélu és szerkezetű termékei közé méltán sorozza.

De nem is ez az, a mi a „Peles meséi” olvasása közben szólásra ösztönöz, hanem az a köszönet és hála, a melylyel irodalmunk érdekében Gidófalvi Géza tanárnak a lelkiismeretes fordítónak tartozunk. Irodalmunk nem mondható ugyan szegénynek e genre-ben, de mióta Tompánk elhallgatott, vajmi ritkán van alkalmunk e hangokat hallhatni és nem is csoda, ha materialis korunk romlasztó legében elvesztenők érzékünket ez egyszerű, keresetlen szépségek élvezete iránt.

Köszönettel tartozunk a fordítónak nemcsak azért, mivel olyan irodalomnak termékeivel ismerteti meg közönségünket, a melyről egészen véve nem sokat tudunk, hanem magáért a mű anyagáért is különösen.

az egyházkerület intéző körei előtt is elismert és becsült férfi volt, mely elismerést és becsülést magas színvonalon álló tudományos képzettsége, józan gyakorlatias gondolkodása, fáradhatlan tevékenysége, szép mivelttsége, humanus érzülete által vívott ki magának. Őt közszínton volt cenzora a felszentelendő ifjú papoknak és pedig 1802-ben a marosvásárhelyi, 1803-ban a radnóthi, 1814-ben a marosvásárhelyi, 1815-ben a felvinczi és 1826-ban a gál-falvi zsinaton.

A magán élet körében is igen szép jellem.

A felebaráti szeretet nagy parancsolatját nem csak hirdette, mint pap a szószékről, mint tanár a tanteremben, hanem ennek betöltésében maga példányszerűleg járt elől, e szerint élt és eszelekedett. Saját gyermekei mellett mindig foglalt helyet asztala mellett szegényebb sorsú rokonai gyermekei közül hol egy, hol több, kiket nem csak kosztal látott el, hanem ruházott is.

Sőt nemcsak jószívűségét egészen idegen szegénysorsú vagy árva gyermekekkel is szokta éreztetni. Enyeden és vidékén még ma is vannak életben olyanok, kik mély hálával emlegetik Tompa nevét s nemcsak jószívűségének egy-egy igen szép ténnyéről tudnak beszélni.

Kiváló egyházi szónok lévén, gyakran volt alkalma fényesebb temetések alkalmával szónokolni. Ilyen alkalmakkor mondott beszédei közül 11 nyomtatásban ma is meg van. Ezek a következők: Bánffy Klára szül. gróf Bethlen Lászlóné felett, mondotta 1804-ben; gróf Gyulai Ferencz felett, m. 1807-ben; Véér Pál felett, m. 1809-ben; gróf Teleki Lajos felett, m. 1810-ben; Vályi Elek felett m. 1811-ben; gróf Bethlen Lászlóné felett, m. 1814-ben; Szentpáli Elek felett m. 1822-ben; Mára Lőrincz felett, m. 1830-ban; Öri Zsu-

A mű fordítása magyaros, világos, a szókészlet bő, a kifejezések változatosak, a gondolatok czélzattal kézzel foghatóan érthetők, a hasonlatok sikerülten advák vissza, a leírások folyékonyak, szóval az egész mű becsületére válik irodalmunknak.

A könyv külső kiállítása tetszetős, csinos, izletes, nyomása vonzó, initialói, vignettái díszesetere válnak a nyomdának. Ára pedig (1 frt) mindenekben arányitva viszonyainkhoz mérten éppen nem mondható magasnak.

S hogy betetőzve legyen a mű, ott van a könyv elején az író hiven talált arcképe, a fejedelmi nő, a ki Carmen Silva álnév alatt a tündérvilág szövevényes csodái közé vezet.

Midőn tehát ismételjük örömmel e mű megjelenése felett és utolag felhívjuk rá közönségünk figyelmét, őszintén gratulálunk a derék fordítónak s ohajtjuk, hogy a román irodalomnak mentől számosabb hasonló termékével ismertesse, ajándékozza meg közönségünket.

Dr. Boros Gábor.

S z i n h á z .

Polgár Károly színtársulata, új erőkképp gyarapodván — általában kielégítő, többször éppen jeles előadásokkal gyönyörködtette a közönséget, mely azonban csak a Solymosi előadásai alatt töltötte meg kellően a színházat — sőt 7-én éppen nem is lehetett előadást tartani. — Vasárnap 8-án a „Paraszt kisasszony” jó előadásban — 9-én „Rip van Winkle” került színre. — Ez alkalommal hallottuk először Váradi Józsefet, ki a czinszerepben nemcsak ritka szép bariton hangjával, hanem gondos játékaival is méltó tapsokat aratott. De mény Eugenia, mint Lisbet, tetszett. — Polgár K. mint Derrick és Vihari, mint Koresmáros, cabinet alakok voltak. — Kedden „Lili”. Solymosi Elek utolsó fellépte. — Mily pompás tűzér trombitás, vidám hadnagy s derék tábornok volt! Jó kedvvel és finomul játszott, énekelt s midőn a főtáncos nevében Kiss Sándor senior csinos beszédben üdvözölte átnyújtja az ifjuság ajándékát: egy értékes gyűrűt, ékes csokorral együtt — megbátva választott. — Nagy Vilma a t különösen meg kell dicserünk gondos játékaért. — Jól játszott Veselényi és Vihari, kinek az öregedő ifjak mellett folyton ifjúlag nagybácsija igen ügyes alakítás volt. — Szerdán: „Sarah grófnő” Ohnet hatásos drámája került színre. — A czinszerep Szentesi Ilona adta, változó szerencsével. — Bágyoni jó tábornok és Nagy Vilma derék „Blanche” volt. Vihari eléggé megállotta helyét, Veselényi kevésbé — Lomniczi, a társulat szerencsése, csinos alak s helyenként jól is játszik, de sokat kell még tanulmányoznia nehéz szerepéért, hogy általában is kielégítsen. — Persze a szerep jól megtanulása nála, de a többinél is a legfőbb kötelesség volna. — 12-én a „Czigány báró” adatott. A legnagyobb elismeréssel adóztunk De mény nének, ki „Szaffi” szerepében szép sikert aratott. Nagy Vilma, Beukó Jolán osztottak a darab sikerében.

Györgyike.

VEGES HIREK.

— Áthelyezések. Latinovics Mihály a kir. építészeti hivatal főnöke Győrbe. Pettykó Géza kir. adófelügyelő Kolozsvárra lett elhelyezve. Mindkét távozó hivatalnok kiváló buzgalommal járt el terhes hivatalos ügyeiben s áthelyezését aligha lesz előnyös az általuk eddig kellő tárgyismerettel kezelt ügyekre nézve. — Latinovics helyébe Nádor Vilmos S.-A.-Ujhelyről. Pettykó helyébe Tóth Sándor p. ú. titkár Kolozsvárról lett kinevezve.

— A kolozsvári atletika klub folyó hó 22-én díjjal jutalmazandó versenygyaloglást rendez. Kolozsvár ide mintegy 66 kilométer s a mint számítják, jó gyalog-lók ez utat 8 1/2 óra alatt megteszik. Az indulás reggel 7 órakor lesz, tehát ide d. u. 4 óra tájban érkeznek meg a versenyzők. Számosan jönnek veiczipaddal is és este a színházban atletikai mutatványok lesznek főleg a kard

z s á n n a, férjezett Tóvissi Gergelyné felett, m. 1830-ban és gróf Bethlen Róziáné, férjezett gróf Bethlen Imréné felett m. 1832-ben.

Egy nagyobb szabású egyháztörténelmi munkán is dolgozott, melynek czime ez: „A keresztény vallás és Tarsaság története”. Ezen munkájában a keresztény egyház történetét írta meg le 1564-ig. Eme nagyobb szabású művét egy látszik nem tudta egészen befejezni s valószínűleg ezen mult. hogy nyomtatásban nem is jelent meg, hanem csak kéziratban őriztetik a m.-vásárhelyi főiskola könyvtárában. *)

Tompa János középtermű köpcz férfi volt. Borotvált, telt, egészséges arcáról a szív tiszta nemes érzülete, jósága sugárzott.

1834. szept. 23-án hunyt el 64 éves korában a miriszló-utcai emeletes régebbi professori szállás közepes lakrészében, hol hosszasan volt lakása.

Váratlanul bekövetkezett halálának híre tisztelői és barátai szívét fájdalmasan érintette. Az öreg Bodola János püspök, betegsége daczára is látogatást tett az elhunyt derék pap és professor ravatalánál s könyvtelt szemekkel vett bucsut azon férfitől, kivel őt a dévai közszínton véghez ment közfőjegyző választásból folyó fálreértések kellemetlen ellentétbe állítottak ugyan, de kit ezen viszony daczára is mindvégig őszintén nagyrabecsült.

Porait az ezerekre menő gyülekezet között, mely hálás tanítványai, kartársai barátai, tisztelőiből telt ki, özvegye, továbbá János és Lajos nevű fiai kísérték ki az enyedi reformátusok temetőjükbé.

*) (Folytatása következik.)

*) Lásd a marosvásárhelyi ev. ref. kollegium Ismertetése 265. lap. Írta Konez József professor.

és törvívásból, boxolásból stb. Egy nagyobb számú bizottság foglalkozik a rendezéssel. Az ünnepélyre kiválóan felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

— Sorozási eredmény. A marosújvári járás a sorhad és póttartalék részére 70, a honvédség részére 23 újoncot adott — kik közül a 20 legalkalmasabb egyén Marosújvárról került ki. Ezen járás teljesen fedezte jutalékát. Nem így Nagyenyed, mely a sorhad részére kivett 20 újoncz közül csak 12-öt tudott kiállítani s 5-öt a honvédség részére. A nagyenyedi járás a felhívott 4 korosztályra kivett 81 főnyi jutalékot egészen kitudta állítani s 24-et a honvédség részére. Ezen eredmény arról tanuskodik, hogy a hadjutalék kivétele nem történik a számba veendő tényezők kellő mérlegelésével, továbbá hogy az első korosztálybeli fiatalság zsenge korában kedvezőtlen körülmények akadályozták a gyermekek természetszerű fejlődését. — A sorozás folyamata alatt Kovács Gyula polgármester, Szász József főszolgabíró és Csató János alispán rendeztek banqueteket, melyeken vármegyénk köztisztelendő főispánja is részt vett.

— Gyula napján az Ö. T. E. serenaddal tiszteltelt Kovács Gyula polgármesternél, mint főparancsnoknál, mely alkalommal Ungerppek Miklós alparancsnok üdvözölte a főparancsnokot, ki gazdag vacsorát rendezet az egylet tagjainak.

— Solymosi Elek jeles színművésznök újszülött kis fiát folyó hó 11-én keresztelte meg „Tibor” névre. Keresztelő dr. Bartók György, keresztapa Kovács Gyula polgármester volt.

— A nagyenyedi gyümölcsészeti egylet az idén eladásra került oltványait mind elárúsította s a nagyon alacsonyra szabott ár daczára 60 frton felüli összeget vett be. Jövőre az eladható oltványok száma évről évre szaporodni fog s a legkeresettebb s már hosszsa idő alatt kipróbált almafajokon, kívül különös gond lesz fordítva a legjelesebb ősi és téli körtvéfajokra mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy gyümölcstenyésztésünk eddig nagyon egyoldalú irányban fejlett s míg almát waggon számára adhatunk el, körtvé egyáltalán nincs a piacon, vagy a mi van, az csak megfőve élvezhető. Ha az egy Gombász, a legjelesebb körte fajok Eldoradoját kivesszük, tiz községből se tudnánk egy véka nemes téli körtvét összegyűjteni.

— Időjárásunk oly bosszantólag rideg, hideg esős borús és sáros volt, hogy Novembernek is beillenék mintha az eddig rendszerető békés északi polus megunva régi helyét az őrbegy oldalát választotta volna ki jövő tartózkodási helyéül, kényszerítve boldogtalan fejünket, hogy akarva nem akarva rögtön eszkimokká alakuljunk át. De mi lesz akkor a könnyelmű hozzánk merészkedett golyákkal; feccékkel, s a tavasz reményében fakadni kezdő bimbokkal? A Piliást téli kinézésű friss hó takarja, Német országban a vonatok elakadnak a leesett nagy hóban s az árvizek még egyre folytatják emberirtó munkájukat. Valóban április bolondot üz az egész világgal.

— A roncsoló toroklob, a gyermekek ezen veszedelme felütötte fejét Nagyenyeden s Benedek Sámuel szeszgyári könyvvezetőnek két kis gyermekét lepte meg csaknem egyszerre. A nagyobbik gyermek az 5 éves leánya a leggondosabb ápolás s gyógykezelés daczára is meghalt s míg a kevésbé súlyosan megbetegedett fiu már a javulás útján van s teljes felgyógyulása várható A szükséges óvintézkedések megtörténtek.

— A „Zólyomi Híradó”-ból vesszük át hazai iparunk fejlődésére vonatkozólag ezen igen örvendetes hírt: „Zólyom Brüsszelben. Ertjük ezalatt a zólyomi hajlított-butorgyár tulajdonosa Swoboda Károly urnak legujabban szabadalmazott székait, melyeket a brüsszeli kiállításra küldött. Oly kitűnő tárgyak ezek, hogy mindenesetre jó hírnevet fognak szerezni hazai iparunknak a külföldön. Szerkezetük egyszerű, praktikus s e mellett szilárdak és tartósak. Külső csín tekintetében pedig helyett foglalhatnak bármely szalonban; szóval határozott előnyben vannak az eddigi készítményekkel szemben. Több példányok sikerült rajzokkal vannak ellátva a gyár urnője által sajátkezűleg készítve. Kiválóan szépek egyszersmind Swoboda urnőnek a saját használatára és szintén sajátkezűleg készített függőnyei és egyéb garnitúrái, melyek e nembben valóságos remek. Gratulálunk”. Eddig a „Zólyomi Híradó” közleménye. Magunk részéről is sietünk kifejezést adni a miatt érzett örömrünknek, hogy Swoboda magyarországi nagy butorgyár tulajdonosnak legujabban szabadalmazott hajlított székai a reájuk Swoboda urnő által sajátkezűleg készített rajzokkal ennyire sikerültek. Swobodának Enyeden is jelentékeny fiók hajlított-butorgyára van, Swoboda urnőt pedig Nagyenyeden adta Zólyomnak. Közleményünket azzal végezzük mi is, mivel a „Zólyomi Híradó” végzi, hogy: g r a t u l á l u n k .

— Nyilvános számadás és nyugtázás. Az alvinczi iparcsook pénztárának alapjára folyó hó 2-án tartott tánczmollatság eredménye következő: összes bevétel beléptidíjjak és felülfizetésekből: 40 frt 30 krajczár; kiadás 29 forint 32 kr; tiszta jövedelem 10 forint 99 kr. Felülfizettek Teleki József 2 frt. Simonfi Alajos 50 kr. Finna János 50 kr. Ifj. Kovács Károlyné 1 frt. N. N. 50. B. S. 50. N. N. 50 kr. Bardocz Károly 50 kr. id. Kovács Károly 50 kr. Fischer Márton 50 kr. Székely Árpád 50 kr. Ifj. Májor János 50 kr. Papp Mihály 50 kr. Biró Szilárd 30 kr. Fogadják a tisztelt felülfizetők a rendező bizottság őszinte köszönetét. Id. Kovács Károly pénztárnok Bardocz Samu r. tag.

— Uj aczélredő ajtók.

Az ujkor legnépszerűbb találmányai közé tartoznak feltétlenül az aczélredő ajtók is. Egyik tulajdonságuk, hogy zajtalanul működnek, de factó arra is alkalmazhatók, hogy zajtalanul nagy reclam nélkül mindenütt meghonosodnak. A legszebb paloták, egyszerű mezei lakok, elegáns villák indóházak, raktárak, őrházak, színházak, gyáraik és tizlet-helyiségek mindannyian el vannak látva, vagy rövid idő

bb számú bizott-
lyre kiválóan fel-
járás a sorhad és
pionozot a-ott — kik
került ki! Ezen járás
mely a sorhad részére
ni s 5-öt a honvéde-
osztályra kivett 81
24-et a honvédség
hadjutalék kivétele
megelérével, továbbá
ban kedvezőtlen kö-
erü fejlődését. — A
Szász József fő-
betteket, melyeken
serenaddal tiszt-
nél, mint fő-
r p e k Miklós
ki gazdag vacso-
észünk ujszülött
"Tibor" névre.
tapa K o v á c s
eti egylet az
harusította s a
60 frton felüli
ok száma évről
bar hosszas idő
ond lesz fordítva
a tapasztalat azt
ig nagyon egy-
számsra adhatunk
gy a mi van, az
st, a legjelesebb
zból se tudnánk
i.
ridég, hideg
ek is beillenek
polus megunva
volna ki jövő
talan fejünkét,
nká alakuljunk
zánk merészke-
nyében fakad-
ü fris hó takar-
a leesett nagy
mberirtó mun-
egész világgal.
kek ezen vesze-
e d e k Sámuel
két lepte meg
ek az 5 éves
zelés daczára is
betegedett fia
rulása várható
zük át hazai
en örvendetes
Ertjük ezalatt
S w o b o d a
tt székeit, me-
kítőnő tárgyak
gnak szerezu-
tük egyszerű-
t. Külső esin
hely szalonban;
ngi készítmé-
jzokkal vannak
szítve. Kiválóan
saját használá-
nyei és egyéb
nekek. Grat-
nyé. Magunk
t örömlünknek,
rár tulajdonos-
kei a reájuk
zokkal ennyire
keny fiók haj-
g Nagyenyed
ezük mi is,
t u l á l u n k.
alvinezi iparcsok
latság eredménye
ésekből: 40 frt
a 10 forint 99
50 kr. Finna
B. S. 50. N. N.
kr. Fischer Már-
0 kr. Papp Mi-
lilűfizetők a ren-
o l y pénztárnok
a j t o k.
zé tartoznak
nságuk, hogy
mazható, hogy
ghonosodnak.
elegáns villák
arák és üzlet-
gy rövid idő

mulva ily redőajtókkal láttatnak el. Hogy valamely tárgy általánosan s majdnem minden feldicsérés nélkül meghonosodik és közzé válik, egyszerűen azzal magyarázható meg, hogy e találmány azokhoz sorolandó, melyekben az az előttr létezettnek valóságos javításához szükséges minden feltétel befigyaltatik. — Feltalálók és találmányok valóban bőven vannak. — A szabadalmi irodák bárkiné, a ki szabadalmat óhajt és díjait lefizeti kieszközlik a kívánt privilegiumot, azt gondolván magukban: „Te szegény bolond!” ily haszontalan tárgyat szabadalmaztatsz és még fizetsz érte szabadalmi illetékeket. De a feltaláló, találmányát ép oly szemekkel nézi, mint egy anya, ki csúf gyermekét a világon a legszébbnek tartja. Csak ha találmánya már használatba került és kitűnik hogy gépe, melylyel például tészta akar készíteni, rántott levest főz, akkor oda minden illuzió. Másként van ez oly találmányoknál, a melyek tényleges értékkel, az egész világ részére értékkel bírnak. Ily találmányok nemcsak hogy igen czélszerűnek bizonyulnak, de gyakran azt is konstatálhatni, hogy a találmány oly célokra is szolgál, a melyekre a feltaláló nem is gondolt. — És ez így van az aczélerdő ajtóknál is! Eredetileg a feltaláló egy ajtó kívánt létesíteni, mely mintegy parancsszóra egy kis tartályban eltűnik. Azt lehetne gondolni, hogy mint az ember az uszást a békától, vagy a kormányrudat a halfarktól tanulta el, úgy a redőajtók feltalálója a csigát leste meg. A redő-ajtó is egész hosszán jön ki kis házból, hogy alig hihetni, miszerint lehetséges, hogy egy oly nagy tárgy ily kis helyen volt elhelyezve, melybe ismét gyorsan eltűnik, ha úgy akarjuk, mint a csiga. Ez egyszerű és csodálatos rendszer magában is elégséges volna a találmányt híressé tenni, de mint említettük, újabb előnyök, a melyekre a feltaláló nem gondolt, még elősegítették ezt. Így például egy gyenge redőajtó, a hullámos lemez tulajdonságai folytán, melyből a redőajtó el lön készítve, a tűznek sokkal tovább ellentáll, mint a legvastagabb sima vasajtó. Egy további példa! Egyetlen betörő sem merészkedik egy redőajtó feltöréséhez fogni, inkább bajlódik bármely tömör vasajtóval, mert itt nyugodtan furhat és feszíthet, míg a redőlécz legesekélyebb érintése által oly lármát okoz, hogy a z o n n a l elárulatik. És ha már a redő-ajtók előre nem látott előnyei oly nagyok és megbecsülhetetlenek, még inkább azon tulajdonságai, melyeket a feltaláló éles elmével kigondolt és előre számításba vett! A redőajtók ezen hasznos oldalai alig sorolhatók mind fel. A redőajtók tartósabbak, egyszerűbbek, szebbek, olcsóbbak mint a fa- vagy vasból való egyéb ajtók. Alig szükségnek tért, tehát nem foglalnak el helyet. Minden nagyságban elkészíthetők, tehát színházi függönyök és választó falakul is alkalmasak. Egy gyenge személy által is könnyen fel- és lezárhatók, s e czélra üzleteknél külön szolgára nincs szükség. A redőajtó oly egyszerű, hogy bárki minden szakértő nélkül felállíthatja. Szóval: a redőajtó oly találmány, mely tökéletes, melyről tehát teljes joggal mondható, hogy szegénynek és gazdagnak vagyis az egész világnak való, mert h a s z n o s, j ó é s o l c s ó. Az ily aczélerdőajtók legjobb hírű gyárosa Robi- c s e k L i p ó t (Bécs, II., Nestroy-Gasse 6) ki az ily redőajtókat telyesen felszerelve szállítja, hogy azokat nem szakértő is megerősítheti és használhatóvá teheti. E gyár- ból, mely az 1860-ik évben alapítottat, évenként sok ezer ily ajtó küldetik szét a szélrózsa minden irányában. Igen ajánlatos tehát mindenkinek, különösen pedig építő vállalkozóknak, építészeknek, építőlakatosok és asztalosok- nak e gyártmányt használni. Közlelbbi felvilágosítást és ár l a p o k a t készséggel küld a fenti gyári czég.

CSARNOK.

Marcsi.

(Folytatás.)

Oda ment a szakácsnéhoz s titkolódzó képpel félre-
hivta.
— Látta azt a fiatal, szép leányt, kivel én idejöt-
tem? — sugta a szakácsné fülébe. Ezután az lesz ennél
a háznál az ur. Az fogja vezetni a háztartást s dédelgetni
a plébánus urat. Magának pedig le is ut, fel is ut —
mehet az isten hírével.
A szegény szakácsné majdhogy hanyatt nem esett
e szavakra. Egyszerre elsárgult, majd kikéült — elvesz-
tette fejét, kizökkent a kerékvágásból.
— Ki mondta ezt az urnak? — kérdé nagyot
sikoltva.
— Maga a plébánus ur. Az ő rendeletéből vagyok
itt s hoztam ide a fiatal lányt — gazdasszonynak.
— Ugy!? Ugy!? Az ő rendeletéből!? — ordította
a feldühült asszony. — Jól van! Megállj csak vén pap!
Hát azzal szolgálod meg 29 évi hűséges szolgálatomat,
hogy vénségemre ilyen alattomos uton-módon akarsz el-
tenni láb alól. Megállj csak, megállj! Hát fiatal, sima
arcu, karcsu dereku gazdasszony kell neked? Nem jök
immár az én ételeim, melyeknek kilencz falu határában
híre van? Na hát főzess jobbat, izletesebbet azzal — a
dámával!
— Kösönöm az urnak — mondá Marczihoz for-
dulva — hogy mindezeket nekem megmondotta s meg-

mentett attól a gyalázattól, hogy az egész bucsujáró nép
szeme láttára csapjon el a háztól az a haládatlan és szív-
telen vén ember. Elmegyek én a nélkül is, de ne féljen-
mert többet nem eszik az én kezem főztéből.
S erre nagyobb bizonyosság okáert, kiadta a bá-
mészkodó szolgálóknak a legborzasztóbb rendeletet.
— Belé a levest, a mártást és a zöldséget a mos-
lókosba. A sültet és tésztaakat hányjátok ki a kutyáknak.
A madártejbe állítsátok bele a macskát s törjetez min-
dent úgy össze, hogy semmi semmi ne emlé-
keztesse azt az ur i d á m á t arra, hogy én valaha itt
voltam.
Maga a vén asszony volt, ki az első fazék levest a
moslókosba öntötte s a macskát a madártejbe állította. A
felbuzdult szolgáló népség aztán követte a jó példát s pár
perc alatt az konyhában olyan pusztítás állott be, hogy
Jeruzsálem pusztulása, Trója eleste s romlása kicsiny
ahoz mérve.
A leány ezalatt várt csendesen a plébánus ur szo-
bájában — várta Marczit, ki a zürzavarban dicsőségesen
keréket oldott. Sejtelve sem volt arról, hogy mi történik
odakünn.
Egyszer azonban léptek hangja csapta meg füleit;
a vén gazdasszony nagy robajjal, dulva-fulva törtetett be
a szobába.
Pokoli műve ekkor már bevolt fejezve s a szolgálók
is el voltak küldve.
Kezeit csipőire téve, kakaspulyka módjára, a mit sem
sejtő leány előbe állott s ördögi mosolya kíséretében, fé-
lelmes hangon lihegte:
— Vigyázz, mert te is úgy jársz, te szép mákvirág.
A te arezodról is lehull a rózsza, a te zemeidből is ki-
alszár a láng, a te esőköd is elveszti melegét, a te karod
ölelése villanyos erejét s akkor teged is kitudnak helyed-
ből, mint a hogy te kitudtal engem jött-ment, sehonnai.
Megbüntet téged azért az igazságos isten; büntessen is
meg ezerszeresen!
Alighogy e szavakat kimondotta: könyei megere-
tek s fuldokolva, zokogva, elhagyta a plébánusi telket.
A prozesszusnak vége lett. A templomból kijöttek.
Délután egy óra volt. A plébánus ur vendégei s maga a
plébánus ur is, megéheztek a hosszas ceremóniák alatt
s előre nyalták az ajkuk szélét, hogy milyen izletesen
fognak most ebédelni.
Annál nagyobb lett aztán csalódásuk, mikor a plé-
bániára érkeztek. Általános szörnyködés és metsző éh-
fájdalom vett mindeniken erőt.
A törött fazékdarabok, a jóllakott ebek által ott
hagyott csontok a zajtalanság, a sürgés-forgás hiány
elvezették az éhes vendégkoszorut a konyhához, hol a
plébánus urat a gutta csakny meg nem ütötte.
— Mi történt itt? Mi lett az ebéddel? Mi lett a
testvéremmel? — kérdé izgatottan és kezeit tördelve.
— Mi történt itt? Mi lett az ebéddel? Mi lett a
plébánus ur testvérel? — visszhangoztak az ebéd nélkül
maradt vendégek.
Sehol senki, sehol semmi válasz.
A plébánus ur rohant a szobákba s nyomban utána
a vendégsereg.
A mint az egyik ajtón belépek: térdre esik előtte
az ártatlanul megátkozott leány s kezeit összekulcsolva,
könyörgő hangon szól hozzá:
— Szent atyám! oldozz fel engem a nehéz átok
alól, melynek sulya alatt összerokadtam. Isten lájja . . .
— Ne mond ki e szentséges szót ajkadon! —
kiáltotta dühösen a plébánus. — Te vagy a hibás, mert
rajtad kívül egyetlen lélek sincs a háznál. Te vagy min-
den rosznak és veszedelemnek az okozója. Rajtad még az
isten sem fog könyörölni, mert én soha meg nem bocsá-
tok. De mond, hová tetted az ebédemet, melyre száz
éhes gyomor vár? Hová tetted a testvéretem, ki vénsé-
gemnek egyedül istápjja vala? Így eszta tenni az embert
s hozzá még ilyen szent napon, míg az istenházában van
s az Ur dolgaiban foglalatokodik — ez megbocsáthat-
lan vétek.
A szegény leány ez utóbbi szavakat már nem hal-
lotta mert elájult.
A plébánus, mikor látta az elalélt leányt, nagyon
megijedt s alább hagyott hangjával. Lehajolt hozzá s szép
arczát és halvány homlokát megsimogatra, kezdett neki
bátorítólag beszélni:
— Ne félj, kedves leányom, ne félj! A jó isten
nem oly rosz, mint a milyen én vagyok. Ő megbocsát
neked s én is megbocsátok, csak valld meg töredelmesen,
hogy miért vitted végbe a konyhai pusztítást s miért és
hová tetted el testvéretem?
Mig a plébánus ur e szavakat édeskés lassúsággal
végig vontatta: egy orvosnövendék, ki győtrő éhségre
daczára is mindvégig megtartotta lélekjelenlétét, az újulás
pillanatában, kiszaladt az udvaron levő nagy itatóra s
onnan egy veder vizet behozva, úgy nyakon öntötte az
elalélt leányt, hogy még a plébánus urnak is jutott a
frissítő szerből.
Az orvosnövendéki orvosság használt.
A leány felnyitotta sötét szempilláit, melyek alól a
csillagos égen bukkant elő minden fényességével. Környe-
zetén hirtelen végig tekintett s aztán a nélkül, hogy az

orvosnövendék felé nyújtott jobbát elfogadta volna, gyor-
san felugrott és zokogni kezdett.
A vén pap megint hozzá közeledett s miután látta a
leány szemérmetségét, zavarát és könnyeinek hullását,
nemcsak teljesen kiengesztelődött, sőt kezdte bánni, hogy
a leányt oly durván elutasította.
— Hogy hívnak? Hovávaló vagy? Kik a szülőid s
miféle szerencsétlen végez hozott e helyre, kedves leá-
nyom? — kérdé a pap szelid, jóságos hangon.
A leány e kérdésekre, mintegy meghökkenni lát-
szotts pir borította el arczát, de végre is csak beszélni
kezdett. (Vége köv.)
KÖZGAZDASÁG.
**Hogyan juthatunk szabadtermelésnél korai
dinyvéhez.**
(Folytatás és vége.)
Az ágyak készítését márczius vége táján tevén, a
vetést április első napjaiban eszközöljük, úgy hogy a plánt-
ták május elején szabadba kerüljenek.
Vetés után 5-6 napra a növények bujkálni kezde-
nek, ettől fogva szorgalmasan ügyelünk, hogy a mikor
csak lehet, a világosság szabadon érhesse, a mint azért
napfelkölte után az idő kissé melegedik, az ágy felől le-
szedjük a takarót, később pedig az ablakokat is, ha t. i.
azzal rendelkezünk s feltámogatjuk, sőt napfényes idő-
ben le is szedjük, hogy ekként a szabad levegőhöz jól
megegyeztet növényeket nyerhessünk; leeresztjük azonban
az ablakokat, vagy felrakjuk a takarókat, mihelyt napköz-
ben vagy estefelé széles hideg idő következik be, nem
felelővén el naponkint jó langyos vízzel növényeinket a
szükség szerint meg-meglocsolni. 12-14 nap mulva a
cserépben kelt növényeket valamivel nagyobb, majd külö-
nösebben inkább magosabb edényekbe gondosan átplán-
táljuk, ügyelvén, hogy gyökerek nagyobb mérvben meg-
ne sérüljenek a hantban kelték szontan érintetlenül ma-
gadnak, ugyancsak ilyenkor van ideje annak, hogy az
egyes cserépekben vagy hantokban kelt növénykéket meg-
ritkíttassanak, mindenik hantban illetve cserépben csak
2-2 erősebb példányt hagyván. Ültetés után 2-2 napig
óvni kell a nap közvetlen hatásától plántákat, ahhoz
csak lassankint szoktatjuk, úgy hogy 3-4 nap mulva
mind kevésbé takarjuk be, 5-6 nap mulva pedig az ár-
nyékolót teljesen eltávolítjuk. 20-22 napra ekként a ki-
kelés után kifejlődik a plantának 3-ik rendes levele is,
mely ha jelentkezett, felette, de csakis a sárgadinyvénél,
a tovább növe részét elesipjük a harmadik rendes levél
melletti rügyet pedig a mint két-három nap mulva fej-
lődni kezd, kitorjúk, ugyanezt tövén a két sziklevél mellől
esetleg jelentkező rügygyel is, úgy, hogy ekként csakis
a két rendes levél honaljából jövő inda marad meg; mielőtt
azonban ez a főnövés visszacsipése után bomladozni kez-
denék, a szabadba előzőleg jól elkészített állandó helyre
alkalmas borults időben átültetjük dinyvének, ügyelvén
az ültetésnél, hogy a cserépből lehetőleg épen kerüljön
ki a gyök, a hantok szét ne hulljanak s meg ne törede-
zenek, a növény pedig mélyebben tétetik a földbe, mint
azelőtt állott, ültetés után jó erősen megöntöztvén 2-3
napra újság papírral a nap ellen betakarjuk, úgy azonban,
hogy egyik felől a levegő, némileg a világosság is sza-
badon érje növényeinket, különösen nagyobb mennyiségű
ültetésnél ugyanezen takarót használjuk hűvös éjszaká-
kon is.
Az így május hó eleje vagy közepe táján kiültetett
dinyve július hó elején vagy közepe táján igen szépen
fejlett gyümölcsökkel örvendeztetni meg kezelőjét.
Ha a vetést vagy ültetést olyan fészkekbe eszközöl-
jük, melyeknek alját jó mélyen kiásva istálló-trágyával
töltöttük meg, a dinyve fejlődése és érése szintén nagy
mértékben elősegítettetik, úgy hogy 3-4 héttel a rendes
érsési időnél előbb jutunk ehető dinyvéhez, ha azután az
így készített fészkekbe az előzőleg jelzett módon nyert
kész plántákat rakhatunk, úgy a siker még inkább bizto-
sítottatik olyan vidéken is, hol különben a dinyve fejlődni
s beérni nem szokott.
A fészkek készítése czélszerűen úgy történik, hogy
— ha lehet — már az őszi hónapokban vagy legalább a
vetés, esetleg a plántálás előtt 2-3 héttel minden egyes
előzőleg kijelölt fészkek helyén kiásunk 50-60 cm. széles
ugyanolyan mély gödört, azt a vetés vagy ültetés előtt
hét-nyolcz nappal, ápril 10-15-ike táján, olyan formán,
mint a melegágyakat készíteni szokás, megtöltjük alkalmas
istálló-trágyával addig, hogy jó letaposás után is a föld
felszínénél ne legyen legyen 15-20 cm-nél mélyebben, felébe
huzva a gödörből kibányt földet, melyet előbb jó minőségű
melegágyi földdel megjavítottuk, az így képződött kup-
alaku magaslat tetején, melynek alól legalább is 1 méter,
felüli 1/2 méter átmérőjűnek kell lenni, tányér alakú mé-
lyedést készíttünk, abba vetvén a magot, vagy ültetjük
a plántákat, 7-8 nap mulva elkészítése után akkor, midőn
az már egy megzokult. Az ilyen 30-40 cm. magasra
felemelt fészkekben a növény fejlődése tetemesen gyorsabb
lesz a mennyiben nemcsak alólról kap az oda helyezett
trágya erjedése utján meleget, de az egész felületét a nap
sugara közvetlenebbül érven, ez uton is könnyebben és
nagyobb mértékben melegszik fel, de épen ezért az egész
fészkek kiszáradása is hamarabb történvén, az ilyen miveles

csakis ott eszközölhető czélszerűen, hol a dinnye fejlődése és érésére különben hűvös az időjárás, hol a talaj is kötöttebb és hűvös természetű, majd különösen ott, hol a termelés kisebb területen eszközöltetvén, az öntözés szükséglet szerint elég gondosan történhetik, végre, hol a költséget e tekintetben nem igen kímélnék, vagy hol a termelést különösen jövedelmezővé ohajtván tenni, nagyobb városok mellett eső kertészeteknél a fészkek fölé üveggarangot helyeznek, a növényeket melegágyszerűleg azok alatt nevelik és tartják mindaddig, míg az idő teljesen felmelegedvén, a növény is május közepe vagy vége felé nagysága miatt alatta nem igen tartható, ügyelvén a harangok eltávolításánál, hogy előzőleg a növények lassankint megedződtesse a szabadlevegőhöz, nehogy az akkorára már esetleg megkötött gyümölcsök lehulljanak.

Nagy termelésnél igen szépen szokta biztosítani az eredményt az is, ha a magot mielőtt kivételnek megcsiráztatjuk.

Ez eljárás annyiban áll, hogy közönséges virágcserepek alá mintegy 2—3 ujjnyi vastagon átnedvesített fűrészport hintünk, erre egy réteg magot szórunk, majd ismét fűrészport, ismét magot és így tovább addig, míg a cserép meg nem telt, ügyelvén természetesen arra, hogy a különböző válfaj-magvak külön cserepekbe kerüljenek, majd hogy 15—16 cm-nél mélyebb cserepek e célra ne használatsanak, mivel ha a mag a cserépben mélyen esik, nem érvényes jól a levegő, nem is csirázik jól.

A telített cserepeket 18—20 fokú meleg helyre állítjuk konyhába, vagy ha éppen nem melegágyba, ügyelünk arra, hogy ki ne száradjon, majd tulnedves se legyen, mert előbbi esetben szintén nem csirázik a mag, utóbbiban pedig könnyen megpenészedik s végleg elromlik. Czélszerű az, ha a telített cserepeket olyan lapos edénybe vagy tepsi-felébe állítjuk, melynek alján állandóan egy kevés víz van, ebből t. i. a cserép alján lévő nyíláson át felszív anyyi nedvességet a fűrészpor, mennyi a mag csirázására éppen elegendő.

Ha a csira megindult, ha mintegy iznyi vagy ujjnyi hosszúra nyúlt, elérkezett az alkalmas idő annak kivételére.

Vetésénél ügyelni kell, hogy a mag a cserépből a fűrészporral együtt úgy öntessék, dugdostassék ki, hogy a különben igen gyenge csira le ne töredezzék s függőlegesen kerüljön az lefelé, továbbá, hogy a felpattant mag, esetleg az abból kifejlődött szik levél legalább egy iznyire betakarassék.

Ha a talaj nagyon száraz lenne, egy vetés előtt meglocsolni kell, mi azonban inkább csak kis termelésnél eszközölhető, nagy termelésnél várni kell a legközelebb jöhető esőre. Ez esetben a már csirázó magot hűvösebb helyre tesszük, hol további csirázása megakadván, eltartható jó sikerrel 12—14 napig is. April vége felé, midőn a vetés eszközölendő, a talajnak inkább csak felülete száraz, míg ha felületéről egy kevés földet elhuzunk, alul azt rendszeren kellő nyirkosnak találjuk, így azután ritka eset is az, hogy a csirás magot jó eredménnyel vetni ne lehetne.

Megjegyezni kívánom itt, hogy igen gyakran ujjnyinál is jóval hosszabb, olyan csirás magot vetettem ki melynek már szik levele is kifejlődött, vagy legalább fejlődésnek indult, ügyelvén, hogy a szik levél ültetés után mindenkor kevés földtakaró alá kerüljön, az ilyen magvak nem hogy elvesztek volna, de a belőlük fejlődött növények rendszeren a legjobb eredményt, a legkorábbi dinnyéket adták. — Sokszor gondolkoztam ezen jelenség élettani törvényén, hogy mi is okozhatja azt, miszerint a csirásan kidugdosott magból fejlett növény korábban hozott gyümölcsöt, mint az, mely közönséges uton csirázatlanul lett kivétel, még azon esetekben is, ha ez utóbbi előbb kelt is ki, több évi összehasonlítás után mindenkor ugyanazon eredményre jutottam s másnak nem tulajdoníthatom, mint a növényeknél általánosan beigazolt azon ténynek, miszerint azok ültetés után kivétel nélkül hamarabb virágoznak és gyümölcsöznek.

Ültetés alkalmával t. i. a gyökerek könnyen behegedhető sérülést kapnak, e miatt azok inkább megrostosodnak, dusabb mellégyökereket hajtanak, ezáltal táplálékfelvételi képességük is, mi természetes, meguagyobbodván, a növény növekedése, különösen pedig virágzása, gyümölcsözése is élénkebb, ez eredményezheti a csirás magból fejlett dinnye növénynek is korábbi termését, mert ha a virágok nem jelennek is tán meg előbb, de a bő táplálkozás folytán előbb lesz a termő virág, előbb kapja az megtermékenyülést, mint ama másik növénynél, mely áttöltve nem lévén, inkább hosszú elnyúlt gyökerei vannak — és ha a csirásan kivétel magból fejlődött növényt megvizsgáljuk, kiemelve gondosan a talajból tényleg mindig megtaláljuk a rendszeren gazdagabb gyökérfejlődést. — Igaz, hogy ebből kifolyólag az következnek, hogy tehát plántálni a dinnyét ép úgy, mint más legtöbb zöldségfélék czélszerűbb lenne, csak hogy ez annyiban nem következethető a dinnyére, a mennyiben ez akkor midőn a sziklevélen túl már, rendszeren levelet is hajtott, igen gyorsan kipárolgása áttöltés után, ha gyökerei csak kissé lényegesebben is megsérültek, hamar és nagy mértékben sokszor éppen úgy annyira lefogyad, hogy e miatt vagy lényegesen visszamarad növekedésben, vagy legtöbbszór teljesen is elpusztul, míg akkor ültetve a növényt,

midőn még csak szik levele van meg, vagy az is csak bomladozni kezd, a főgyökere kissé elszakadhat, anélkül, hogy ez a növényre csak legkevésbé is hátrányossá lenne, míg ellenkezőleg ép az a nagy előnye meglesz, hogy a hosszúnövésében megtört főgyökereken az oldalgyökerek hamarabb és nagyobb számmal fognak jelentkezni, mint különben jelentkeztek volna akkor, ha a gyökér hosszúnövésének megtörése nem következett volna be.

A csirásan kivétel mag után évek óta kivétel nélkül nyertem július hó végén érett gyümölcsöket, míg ugyanakkor mások hasonló viszonyok között hasonló dinnyeválfból csak augusztus közepe vagy vége táján jutottak gyümölcsözéshez. (E—s) Bíró P.

Felelős szerkesztő:
Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILAGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN
Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 6129—1887.
tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telexkönyvi hatóság közölni teszi, hogy alsófehérmegye tiszti főügyésze által képviselt kir. kincstár végrehajtató 2309 frt 56 1/2 kr tőke, ennek 6% kamata, 8 frt 80 kr költségkövetelésnek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Ince Sándornak a benedeki I. Rész 19. sz. telexjegyzőkönyvben A+ 1—9. rendszám alatti fekvőségei, melyekből 5—9. rendszám alatti fekvőkre a kir. kincstárnak zálog visszaváltási joga érintetlen hagyatik 757 frt megállapított kikiáltási árban Benedek község előjárásági helyiségében

1888. évi április hó 28-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási ár alatt is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10% -át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 2 egyenlő részben 30 és 60 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbösen az árverés megállapított feltételei alóli tönnyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Benedek község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telexkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1888. február 10.

Sz. 534 — 1888.

j. ig.

Arverezési hirdetmény.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola tulajdonát képező Tövis—Diód község határára fekvő tagosított birtok a diódi udvar házzal együtt

1888. évi május hó 6-án d. e. 11 órakor

1888. évi szeptember hó 29-én kezdődő 8—nyolcz következő évre 1896. szeptember hó 29-ig Nagyenyeden a főiskola jog és jószágigazgatósága irodájában árverésen ki fog adatni.

Feltételek ugyanott megtekinthetők.
Nagyenyeden, 1888. évi ápril 7-én.

Splényi Henrik
jog és jószágigazgató.

2—3

Sz. 1006—1858.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi királyi járásbíró, mint telexkönyvi hatóság, közölni teszi, hogy

Krisán Onnk végrehajtató 186 frt tőke, 52 frt 68 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő kiskoru Pável Nicolainak a benedeki I. Rész 75. számú telexjegyzőkönyvben A+ 2—17. rendszám alatti fekvőkölbi feljuttatású 591 frt megállapított kikiáltási árban benedeki Frink Laurean késedelmes vásárló költsége és veszélyére Benedek község előjárásági helyiségében

1888. évi április hó 20-án délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár alatt is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10% -át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 15 és 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbösen az árverés megállapított feltételei alóli telexkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Benedek község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telexkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1888. március 7.

Sz. 6280—1887.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telexkönyvi hatóság részéről közölni teszi, hogy a

kir. kincstár végrehajtató 88 forint 20 kr tőke, ennek 1881. évi október 1-től járó 6% kamata, 9 frt 30 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedők Nieje Zsófia szül. Valya hagyatéka Dajsza Maria szül. Niejen és Moisa Soňa szül. Niejenak a csákyai 6. sz. telexjegyzőkönyvben A+ 1—12. rendszám alatt foglalt fekvőségei 555 frt megállapított kikiáltási árban Csáky község előjárásági helyiségében

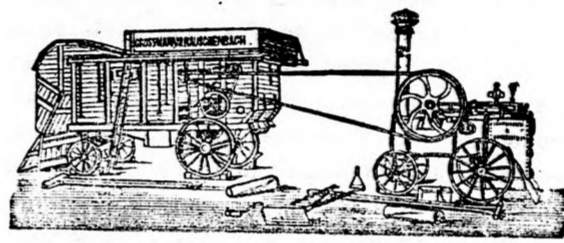
1888. évi április 30-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási ár alatt is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10% -át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különbösen az árverés megállapított feltételei alóli telexkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Csáky község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telexkönyvi hatóságtól.
Nagyenyeden, 1888. február 11.

Szabadalm. szeges gőzcséplőgépek
GROSSMANN és RAUSCHENBACH-tól
BUDAPESTEN.

Tudósítást

gyártmányaink könnyű hajtása, csekély fűtőanyag fogyasztása, igen nagy munkaképessége.

A szemek kitűnő tisztítása és osztályozása, valamint erős szerkezete tekintetében

ÖSSZES

eddig számos verőink unyjanak, kiknek névjegyzéke a t. gazda urak rendelkezésére áll.

GROSSMANN és RAUSCHENBACH

első magyar gazdasági gépgyára,

Budapest, külső váci-út 7. sz.

1—5

<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>	<p>FIGYELMEZTETÉS! Mivel sósorszesz készítményem — kelenőségénél fogva — sok utánzásnak van kitéve, elhatároztam, hogy azokon czímjegyeimre kéék nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, vedjegyként. a palaczkok és a dugók ólomkupakjai czégfeliratokkal vannak öntve.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>
<p>Kitűnő háziszter csuz, szagatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, benulások stb. ellen. A legjobb fog és szájtisztító szer. Fejmosásra nagyon ajánlatos és elterjedt, különösen ajánlatos a kenőgyűrű gyógymódra (massage.) Ara a kis üvegnek 40 kr. a nagyobbiknak 70 kr.</p>	<p>Védjegy 319. és 320. szám.</p>	<p>Nehogy a közönség gyenge utánzatok által félrevezethető legyen figyelmeztetem, hogy palaczkaim czégfelirattal vannak öntve és az itt látható védjeggyel ellátva. Használati utasítás mellékeltem.</p>
<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>	<p>Kapható Budapest Brázay Kálmán Múzeum-körút saját ház, továbbá Nagyenyeden Winkler J., Czirner J., Vásárhelyi K., Ungerpék M., Bisztritsányi L., Obert J., Wekxler F., Kovács J. és Pattantyus A. Balázsfalván Schissel K., Tövisen Slafkovich J. uraknál.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden, 1888.